

ІВЕНТИВНИЙ ТУРИЗМ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”,
Інститут туризму,
76018, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 201Б,
тел.: 80342778821

Анотація. У статті розкривається зміст та поняття івентивного туризму, його основні напрями становлення та перспектив розвитку.

Також розглянуто розвиток туризму в Україні, надано рекомендації щодо поліпшення туризму як послуг. Розглядається туристична сфера як специфічний, екологічний і привабливий сектор економіки та складова державної і регіональної політики, від якої значною мірою залежить як соціальний, так й економічний розвиток країни.

Таким чином, туризм виступає своєрідним каталізатором соціально-культурного розвитку.

Ключові слова: івентивний туризм, глобалізаційні процеси, туристична галузь, регіон, туристична індустрія, ринок туристичних послуг.

Annotation. The article deals with the content and concept iventyvnoho tourism, its main areas of formation and development prospects.

Also the development of tourism in Ukraine, and recommendations for improving tourism as a service. We consider the tourist sphere is specific, environmental and attractive economy and part of the state and regional policy, from which largely depends on social and economic development.

Thus, tourism acts as a kind of catalyst for social and cultural development.

Keywords: event tourism, global process, tourism sphere, region, tourism industry, tourism service market.

Вступ. Розвиток сучасних глобалізаційних процесів знайшов своє відображення в зростанні масштабів і динамізації міжнародного руху капіталів, товарів, послуг, факторів виробництва, інформації та технологій.

З одного боку, це викликає максимальне зближення національних економік, їхнє взаємопереплетення, зрощення та взаємозалежність на регіональному, макрорегіональному та глобальному рівнях, а з іншого, – посилення конкурентної боротьби між суб'єктами міжнародних економічних відносин, серед яких сучасний регіон займає повноправну позицію [1].

Регіон – це елемент глобальної економічної системи, яка є ієрархією просторово-економічних систем міжнародного, міжнародно-регіонального, державного та регіонального рівнів. Тобто базовими елементами такої ієрархії є сукупність регіональних утворень, які визначаються як II рівень після державного, що охоплюють безліч об'єктів і зв'язків між ними з відповідним формуванням внутрішнього та зовнішнього просторів [1].

Актуальним питанням для України є вибір політики власного розвитку, гео економічної стратегії та напрямів регіонально-інтеграційних процесів, які б найліпшим чином відповідали забезпеченню її конкурентоспроможності в глобальному середовищі [1].

Україна має значні передумови та потенціал нарощення конкурентоспроможності в умовах глобальних економічних змін. Стратегічними перевагами країни є вигідне розташування, значний економічний, туристичний потенціал, багатство традицій і культурно-історичних пам'яток, мережа транспортних сполучень.

На сучасному етапі розвитку держави поступово відбувся перехід від ресурсомістких виробництв до пошуків нових форм економічної активності, здатних прино-

сити матеріальні блага, покращувати рівень життя населення, не виснажуючи природно-ресурсний потенціал. Серед таких видів діяльності є сфера туризму, що уособлює засіб духовного, культурного й соціального розвитку особистості та є одним із видів активного відпочинку, який поєднує відновлення продуктивних сил людини з оздоровчими, пізнавальними, спортивними, культурними та розважальними цілями.

Загалом туристична сфера все частіше розглядається як специфічний, екологічний і привабливий сектор економіки та складова державної і регіональної політики, від якої значною мірою залежить як соціальний, так й економічний розвиток країни, формується її імідж на міжнародній арені.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття основних напрямів становлення теоретичних засад і перспектив розвитку івентивного туризму.

Результати. Туризм як соціально-економічне явище сучасності є багатограним і складним. Для споживчих туристських послуг він є подорожжю (поїздка, похід), яка проводиться з рекреаційною, діловою, освітньою та іншою метою. Для представників туристичної індустрії – це сфера вкладання капіталу, а також сфера діяльності, яка спрямована на формування й задоволення потреб потенційних клієнтів.

Надзвичайно потужним є опосередкований вплив розвитку туризму на соціально-економічний стан країни та її регіонів, зокрема, через необхідність будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних доріг, аеропортів, залізниць, облаштування державного кордону й митних переходів, випуску сувенірної продукції з національною символікою, належне обслуговування сотень тисяч туристів у готельних і розважальних комплексах. У туристичній індустрії динаміка зростання об'ємів послуг приводить до збільшення кількості робочих місць набагато швидше, ніж в інших галузях. Значення туризму як джерела валютних надходжень і розширення міжнародних контактів постійно зростає. Таким чином, туризм виступає своєрідним каталізатором соціально-культурного розвитку. Це підтверджують соціально-економічні функції туризму.

Розширення попиту та пропозиції на ринку туристичних послуг стимулює розвиток індустрії туризму як міжгалузевого комплексу, який включає виробничі, транспортні, торгові, сервісні підприємства й засоби розміщення, призначені для задоволення попиту на туристичні товари й послуги, а також заклади й організації, які проводять маркетингові дослідження, здійснюють рекламну діяльність, підготовку та перепідготовку кадрів.

Індустріалізація туризму суттєвим чином змінює зміст і характер діяльності як самих туристичних фірм, так і підприємств розміщення, харчування, переміщення.

Діяльність туристичних фірм отримала яскраво виражений комерційний характер, і туризм, з одного боку, стає самостійною галуззю економіки, а з іншого, – активно проникає в індустрію відпочинку, спорту, дозвілля, здоров'я.

Більше того, індустріалізація туризму перетворює його на потужний фактор розвитку окремих регіонів за рахунок кооперування засобів, які вкладаються в будівництво транспортних комунікацій, готелів, підприємств обслуговування, організацію дозвілля й розваг. Туристичний комплекс стимулює приплив як інвестицій, так і засобів, отриманих у процесі прийому й обслуговування туристів, а також створює робочі місця для населення, стимулює ділову активність у регіоні.

З таких позицій визначався розвиток рекреаційної сфери в Державній програмі розвитку туризму на 2002–2010 роки, де вказується на необхідність пошуку раціональних шляхів активізації використання туристично-рекреаційного потенціалу, що зумовлюється перспективами одержання значних економічних результатів соціальних наслідків розвитку цього сектору економіки, який може й повинен стати реальним засобом її оздоровлення, розвитку, відтворення трудового потенціалу [2].

За час трансформації економіки України зросла роль індустрії дозвілля в економічному виробництві та національній економіці загалом, і управління її розвитком поступово переноситься на рівень кожного конкретного регіону, відбувається наступна децентралізація управління і розширення прав регіону щодо розвитку ринків послуг з одночасним підвищенням їх відповідальності за здійснення діяльності у сфері туризму, яка стає об'єктом розгляду як перспективний у фінансовому й екологічному аспектах елемент регіональної системи. Адже розвиток цієї сфери в регіоні – це популяризація регіону у світі й, відповідно, підвищення інвестиційної привабливості регіону через формування позитивного туристичного іміджу території, і додаткові надходження до бюджету, і задоволеність людей, які користуються такими послугами, і нові робочі місця, що зменшує рівень безробіття та, відповідно, видатки на нього, що в сукупності сприяє загальному підвищенню рівня добробуту та якості життя не лише популярності у світі, а й країни в цілому.

Значного визнання й популярності у світі за останні десятиліття набуває розвиток такого перспективного напрямку туризму, як івентивний. Характерною ознакою івентивного туризму є приурочення туристичної подорожі до певної події, свята чи видовища: музичних конкурсів, національних фестивалів і карнавалів, театралізованих дійств, конкурсів, різноманітних змагань та чемпіонатів, політичних акцій, унікальних природних явищ, що мають здатність приваблювати до місць, де вони відбуваються.

Історія розвитку івентивного туризму починається із часів започаткування організації олімпійських змагань у Давній Греції, що об'єднували десятки тисяч зацікавлених з усього узбережжя Середземного моря. В економічній науці визначення івентивного туризму набуває декількох визначень.

А.В.Бабкін розглядає івентивний туризм як перспективний і динамічно розвиваючий вид туризму з атмосферою свята, індивідуальних умов відпочинку і незабутніх вражень. Головною особливістю подієвого туризму виділяє багатоманітність яскравих неповторних моментів. У своїх дослідженнях він ототожнює івентивний туризм з поняттям “подієвий туризм” [3].

С.Мельниченко розглядає івентивний туризм у вигляді івентивних заходів, які спрямовані на просування компанії, послуг, товарів і брендів за допомогою яскравих подій, що запам'ятовуються [4, с.224].

О.О.Бейдик розвиває методологію географії туризму, виокремлює подієві рекреаційно-туристичні ресурси як найсуттєвіші прояви соціального та природного руху, знакові події в історії певної території (політичні, військові, економічні, екологічні) [5].

А.П.Дурович, Н.І.Кабушкін, Г.Г.Вишневська розглядають івентивний туризм як такий вид туризму, при якому стають свідками величних подій у світі спорту, культури й мистецтва. Такі поїздки залишаються в пам'яті як один з яскравих моментів життя [6–8].

Висновки. Узагальнюючи сучасні наукові думки стосовно теоретичних засад розвитку поняття івентивного туризму, можна стверджувати, що івентивний туризм займає особливе місце в структурі туристичних послуг. При цьому слід наголосити, що найбільшим попитом користуються особливі форми івентивного туризму, що отримали всесвітнє значення, такі як Олімпійські ігри, чемпіонати світу, світові кінофестивалі та інші відомі події.

1. Ткач О. В. Регіональні просторово-економічні системи: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / Ткач О. В., Мікула Н. А. – Львів : ІРД НАН України, 2012. – 462 с.
2. Державна програма розвитку туризму на 2002–2010 роки [Електронний ресурс] : затверджена постановою КМУ від 29.04.2002 р. № 583. – Режим доступу : **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..**

3. Бабкин А. В. Специальные виды туризма : учебное пособие [Электронный ресурс] / А. В. Бабкин. – Ростов н/Д : Феникс, 2008. – 252 с. – Режим доступа : http://tourlib.net/books_tourism/babkin09.htm.
4. Мельниченко С. В. Івентивний менеджмент суб'єктів туристичної діяльності / С. В. Мельниченко / Економічні науки : зб. наук. праць Луцького НТУ. Серія “Економіка та менеджмент”. – 2010. – Вип. 7 (26). – Ч. 2. – С. 224–232.
5. Бейдик О. О. Методологія та методика аналізу рекреаційно-туристських ресурсів України [Текст] : дис. ... д-ра геогр. наук : 11.00.02 / Бейдик Олександр Олексійович. – К., 2004. – 424 с.
6. Дурович А. П. Маркетинг в туризме : учебное пособие / А. П. Дурович, А. С. Копанев ; [под. общей ред. З. М. Горбылевой]. – Мн. : Экономэкспресс, 1998.
7. Кабушкин Н. И. Менеджмент туризма : учебник / Н. И. Кабушкин. – 4-е изд., стер. – Мн. : Новое знание, 2004. – 409 с.
8. Вишневецька Г. Г. Івент-туризм у контексті розвитку світового туризму [Електронний ресурс] / Г. Г. Вишневецька // Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : зб. наук. праць : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. – 2011. – Вип. 17. – Т. 2. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum_Uk_msshr/2011./vishnev_.pdf.

References

1. Tkach, O. *Regional spatial-economic systems: current state and prospects of development*. Lviv: IRD, NAS of Ukraine, 2012. Print.
2. State Tourism Development Program for 2002–2010: approved by CMU from 29.04.2002 № 583. Web.< <http://zakon4reda.gov.ua/laws/show/583-2002>>.
3. Babkin, A. *Special Types of tourism*. Rostov-on-Don: Phoenix, 2008. Web. < http://tourlib.net/books_tourism/babkin09.htm>.
4. Melnichenko, S. “Iventyvnyy management of tourist activities”. *Economics: zb.nauk.prats Lutsk NTU. Series Economics and Management*. 7(26) (2010): 224–232. Print.
5. Beydyk, O. *Methodology and methods of analysis of recreational and tourist resources of Ukraine : dis. Dr. Geography. Sciences: 11.00.02*. Kyiv, 2004. Print.
6. Durovych, A. *Marketing Tourism: Textbook*. Ed. Z.M. Horbylevoy. Minsk: Ekonomiekspress, 1998. Print.
7. Kabushkyn, N. *Tourism Management*. 4 ed. Minsk: Novo Knowledge, 2004. Print.
8. Vishnevskaya G. “Event tourism in the context of world tourism” *Ukrainian Culture: past, present and paths: coll. nac. proceedings: scientific proceedings of the Rivne State Humanitarian University* 2.17 (2011). Web.< www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum_Uk_msshr/2011/vishnev_.pdf>.

Рецензенти:

Ткач О.В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і маркетингу ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”;

Криховецька З.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.